

O‘QUV JARAYONIDA INTERFAOL PLATFORMALARDAN FOYDALANISH

Atamatov A.S.

*Mehnat va ijtimoiy munosabatlar akademiyasi o‘quv ishlari bo‘yicha
birinchi prorektori*

Tayanch so‘zlar: platforma, baholash, mustaqil ish, o‘quv jarayoni, qobiliyat, loyihalash, interfaol, topshiriq.

Ключевые слова: платформа, оценивание, самостоятельная работа, процесс обучения, способности, дизайн, интерактив, задание.

Key words: platform, assessment, independent work, learning process, abilities, design, interactive, task.

O‘quv jarayonida interfaol platformalardan foydalanish talabalarda yangi texnologiyalarni mustaqil o‘zlashtirish, o‘zgaruvchan sharoitlarga moslashish va o‘qishlarida innovatsion vositalardan foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. Quyida ushbu metodologiya va baholash mezonlarining batafsil tavsifi keltirilgan:

Metodika tavsifini ko‘rib chiqamiz:

1. Interfaol platformalarni joriy etish: o‘quv jarayoniga turli interaktiv platformalar, masalan, ta’lim portallari, forumlar, hamkorlik uchun ixtisoslashtirilgan ilovalar va h.k.lar birlashtiriladi.

2. Topshiriqlar va loyihalar: Talabalarga ushbu platformalardan foydalanishni talab qiladigan topshiriqlar va loyihalar taklif etiladi. Bular onlayn munozaralar, guruh loyihalari, tadqiqot topshiriqlari va boshqalar bo‘lishi mumkin.

3. Mustaqil o‘zlashtirish va qo‘llash: Talabalar platformalarning funktsionalligini mustaqil ravishda o‘zlashtiradilar va ulardan topshiriqlarni bajarish va loyihalarda ishtirok etish uchun foydalanadilar.

4. Baholash va fikr-mulohazalar: O‘qituvchi o‘quvchilarning platformalardagi faolligi, bajarilgan topshiriqlarning sifati va mustaqil ishlash qobiliyatiga qarab ishini baholaydi.

Baholash mezonlari:

1. Platformani o‘zlashtirish darajasi:

- Platformaning funksional imkoniyatlaridan samarali foydalanish imkoniyati.
- Texnologiyaning imkoniyatlari va cheklovlarini chuqur tushunish.

2. Muhokama va loyihalarda faol ishtirok etish:

- Onlayn munozaralar va forumlarda muntazam va faol ishtirok etish.
- Guruh loyihalari va muhokamalariga konstruktiv hissa qo‘shing.

3. Mustaqil ishlash qobiliyati:

- Yangi vositalarni o‘zlashtirishda tashabbuskorlik.
- Yechimlarni topish va vazifalarni bajarishda mustaqillik.

4. Bajarilgan vazifalarning sifati:

- Belgilangan vazifalarni bajarishning aniqligi va to‘liqligi.
- Muammolarni hal qilishda ijodkorlik va innovatsion yondashuvlar.

5. Muloqot ko‘nikmalari:

- Onlayn munozaralarda bayonotlarning aniqligi va asosliqligi.
- Jamoada ishlash va raqamli muloqot qilish qobiliyati.

Qo‘llashga misol:

Aytaylik, menejment kursi doirasida talabalarga virtual kompaniyaning marketing strategiyasini ishlab chiqish loyihasi taklif etiladi. Buning uchun ular hamkorlik, ma’lumotlarni tahlil qilish va virtual uchrashuvlar uchun vositalarni taqdim etadigan maxsus ta’lim platformasidan foydalanishlari kerak.

Talabalar platformaning funksionalligini o‘rganishdan boshlaydilar, so‘ngra jamoalar tuzadilar va vazifalarni taqsimlaydilar. Ular ishlayotganda, platforma forumida muntazam ravishda muloqot qilib, strategiyalar, g‘oyalar va taraqqiyotni muhokama qiladilar. Yakunda ular platforma vositalaridan foydalangan holda onlayn taqdimotlar ko‘rinishida o‘z strategiyalarini taqdim etadilar.

Baholash quyidagi mezonlarga muvofiq amalga oshiriladi:

- Hamkorlik va ma’lumotlarni tahlil qilish uchun platformadan samarali foydalanish.
- Munozaralarda faol ishtirok etish va jamoaviy ishlashga hissa qo‘shish.
- Taklif etilayotgan marketing strategiyasining o‘ziga xosligi va amaliyligi.
- Loyiha taqdimotining sifati va professionalligi.

Shunday qilib, baholash metodologiyasi ham interfaol platformaning texnik mahoratini, ham talabaning o‘quv jarayoniga qo‘shadigan intellektual hissasining sifatini hisobga oladi.

Talabalar ishini interfaol platformalar yordamida 100 balli tizimda baholash uchun ishning turli jihatlarini hisobga oladigan kompleks baholash tizimini ishlab chiqish mumkin. Mana shunday reyting tizimiga misol:

Baholash mezonlari va ballar:

1. Platformani o'zlashtirish darajasi (maksimal 20 ball):

- Zo'r o'zlashtirish (18-20 ball): Talaba platformaning barcha imkoniyatlarini to'liq tushunganini va samarali foydalanishini namoyish etadi.
- Yaxshi o'zlashtirish (15-17 ball): Talaba platformaning asosiy funksiyalaridan foydalanishda ishonch hosil qiladi, lekin uning imkoniyatlaridan to'liq foydalanmaydi.
- Qoniqarli o'zlashtirish (10-14 ball): Talaba asosiy funksiyalardan foydalanadi, lekin yanada rivojlangan funksiyalarni bajarishda qiynaladi.
- Yetarli darajada o'zlashtirmaslik (10 balldan kam): Talaba platformani yaxshi bilmaydi va uning funksiyalaridan kafoydalanadi.

2. Muhokama va loyihalarda faol ishtirok etish (maksimal 25 ball):

- Juda faol ishtirok (22-25 ball): Talaba munozaralarda muntazam va faol ishtirok etib, mazmunli hissa qo'shadi.
- Faol ishtirok (18-21 ball): Talaba munozaralarda qatnashadi, lekin uning hissasi unchalik ahamiyatli emas.
- O'rtacha ishtirok (13-17 ball): Talaba qatnashadi, lekin buni kamdan-kam hollarda va cheklangan kirish bilan bajaradi.
- Passiv ishtirok (13 balldan kam): Talaba kamdan-kam hollarda munozaralarda qatnashadi va minimal hissa qo'shadi.

3. Mustaqil ishlash qobiliyati (maksimal 25 ball):

- Yuqori mustaqillik (22-25 ball): Talaba tashabbus va ijodkorlik namoyon etadi, murakkab masalalarni mustaqil hal qiladi.
- Yaxshi mustaqillik (18-21 ball): Talaba topshiriqlar ustida mustaqil ishlaydi, lekin ba'zida yordamga muhtoj.
- Qoniqarli mustaqillik (13-17 ball): Talaba topshiriqlarni bajaradi, lekin ko'pincha boshqalarning yordamiga tayanadi.
- Mustaqillikning yetarli emasligi (13 balldan kam): Talaba mustaqil ishlashda sezilarli qiyinchiliklarga duch keladi.

4. Bajarilgan topshiriqlar sifati (maksimal 30 ball):

- Zo'r ishlash (27-30 ball): Ish yuqori darajada, mukammal sifat va ijodkorlik bilan yakunlangan.
- Yaxshi bajarish (22-26 ball): Ish barcha kerakli elementlar va kichik xatolar bilan yaxshi bajarilgan.

- Qoniqarli tugallanganlik (16-21 ball): Ish tugallandi, lekin sifat yoki to‘liqlikda kamchiliklar mavjud.
- Qoniqarsiz ko‘rsatkichlar (16 balldan kam): Ish yomon, ko‘p xatolar bilan yoki to‘liq bajarilmagan.

Baholashga misol:

Talaba muntazam ravishda munozaralarda faol ishtirok etadi (25 ball), platformani yaxshi o‘zlashtirgan (20 ball), yuqori mustaqillik ko‘rsatadi (25 ball), topshiriqni bajarishi a‘lo (30 ball) deb baholanadi. Talabani umumiy balli 100 balldan 100 ball.

Talaba munozaralarda faolligi past (18 ball), platformani yaxshi o‘zlashtirgan (17 ball), qoniqarli mustaqillikni ko‘rsatmoqda (16 ball), topshiriqlarni yaxshi bajaradi (22 ball). Talabani umumiy balli 100 balldan 73 ball.

Ushbu baholash tizimi obyektiv va har tomonlama baholashni ta‘minlab, asboblarning texnik mahoratini ham, talabani intellektual ishini sifatini ham hisobga olish imkonini beradi.

1. O‘zaro funksional integratsiya bilan hamkorlikda o‘qitish metodologiyasi (Collaborative Learning with Cross-Functional Integration):

Tavsif: ushbu yondashuv bilim almashish va turli yondashuvlar va istiqbollarni birlashtirishga yordam beradigan keng qamrovli muammolarni hal qilish uchun fanlararo guruhlarni yaratishni o‘z ichiga oladi.

Ilova: turli ixtisoslikdagi talabalar o‘z faoliyatini muvofiqlashtirish va ma‘lumot almashish uchun ta‘lim platformalaridan foydalangan holda umumiy vazifa ustida ishlaydigan qo‘shma loyihalarni tashkil etish.

Tizimli aks ettiruvchi tahlilga asoslangan o‘z-o‘zini tashkil etuvchi ta‘lim kontsepsiyasi (Self-Organized Learning with Systematic Reflective Analysis):

Tavsif: talabalarni o‘qishni mustaqil rejalashtirish va tashkil etishga undaydigan metodologiya, so‘ngra bajarilgan ishlar va erishilgan natijalarni chuqur aks ettiruvchi tahlil qilish.

Ilova: talabalarga mavzular va loyihalarni mustaqil tanlash, shuningdek, o‘quv jarayonini aks ettirishi va tahlil qilishi mumkin bo‘lgan ta‘lim platformasida o‘quv kundaliklari va bloglarini yuritish imkoniyatini berish.

Nazariy asos. Ushbu konsepsiya o‘zini o‘zi boshqarish va konstruktivistik yondashuv tamoyillariga asoslanadi, bu erda asosiy e‘tibor talabani o‘quv jarayonida faol ishtirok etishiga qaratiladi. O‘z-o‘zini tashkil etuvchi ta‘lim shuni anglatadiki, talabalar nafaqat o‘qituvchi tomonidan taklif qilingan bilimlarni passiv ravishda o‘zlashtiradilar, balki chuqurroq o‘rganish uchun o‘zlarini qiziqtirgan mavzular va yo‘nalishlarni tanlab, o‘qishni rejalashtirishda

faol ishtirok etadilar. Refleksiv tahlil tanqidiy fikrlash, introspektsiya va metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Amaliy dastur(misol). 1. Mavzuni tanlash va rejalashtirish: Talabalar o'rganish yoki tadqiqot qilish uchun mavzularni mustaqil ravishda tanlaydilar. Bu tanlov ularning ilmiy qiziqishlari, martaba maqsadlari yoki hozirgi akademik tendensiyalari asosida amalga oshirilishi mumkin.

2. Mustaqil ta'lim: Talabalar o'zlarining o'quv rejasini ishlab chiqadilar, unda ilmiy maqolalarni o'qish, o'quv videolarini tomosha qilish, tajribalar yoki loyihalarni o'tkazish kiradi.

3. Reflektiv tahlil: O'quv jarayoni davomida o'quvchilar o'rganilayotgan mavzu bo'yicha o'z fikrlari, taraqqiyoti va mulohazalarini yozib oladigan o'quv kundaligi yoki blog yuritadilar. Bu ularga materialni tushunishlarini qayta ko'rib chiqishga, tanlangan o'quv strategiyalarining samaradorligini baholashga va keyingi qadamlarni rejalashtirishga yordam beradi.

4. Natijalarning taqdimoti: Mavzuni tugatgandan so'ng talabalar o'z natijalarini tadqiqot ishi, loyiha yoki taqdimot ko'rinishida taqdim etadilar, bu nafaqat materialni tushunishlarini, balki fikrlash jarayonini ham ko'rsatadi.

Talabaning menejment sohasida innovatsion kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan tizimli reflektiv tahlil asosida o'z-o'zini tashkil etish kontsepsiyasini qo'llash misolini ko'rib chiqamiz.

Ushbu misollarning har birida natijalarni batafsil tahlil qilish muhimdir. Innovatsion loyihalar portfoliosida takliflarning innovatsionligi va amalga oshirilishi darajasi baholanishi kerak. Hamkorlikdagi ta'lim loyihalarida asosiy jihat ishtirokchilar o'rtasidagi o'zaro ta'sir sifati va turli fanlarni birlashtirish qobiliyatidir. Tajriba guruhlarida talabalar materialni tushunish chuqurligini va bilimlarni tanqidiy tahlil qilish va amaliy vazifalarda qo'llash qobiliyatini baholashlari kerak. Ushbu natijalar ta'lim dasturlari va o'qitish usullarini yanada takomillashtirish uchun ishlatilishi mumkin.

Адабиётлар:

1. Husan Muratov. 2021. DOI: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/11023>
2. Shuo Chen, Junyu Lin, Zhen Lan, Hang Yuan, Yuxuan Zha. 2023. DOI: <https://francispress.com/papers/11549>
3. Towards the European Higher Education Area. Communique of the Meeting of European Ministers in Charge of Higher Education in Prague. – May 19th, 2001. P.1.
4. F.R. Valiyeva To Develop Professional Training of Professional Education Specialists by Ensuring // International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD) Special Issue on International Research Development and Scientific Excellence in Academic Life Available Online: www.ijtsrd.com e-ISSN: 2456 – 6470 2021/
5. Якиманская, И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И.С. Якиманская. – М.: Сентябрь, 1996.- 96с.

6. Бердников И.Г., Джалилов А.А. Качественная и количественная оценка в научно-педагогических исследованиях: Учебное пособие / И.Г.Бердников, А.А.Джалилов- Тольятти: Изд-во МГУС ПТИС. - 2000. -108 с

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada talabalarning mustaqil ta'lim jarayonida interfaol platformalardan foydalanish metodikasi berilgan. Shuningdek, talabalarning mustaqil ishlarini baholash kontekstida, ayniqsa onlayn muhitda, ishonchli va samarali mezonlarni ishlab chiqish talabalarning sa'y-harakatlari samaradorligini baholash mezonlari ochib berilgan. Ushbu mezonlar o'quv maqsadlari va kurs natijalariga mos kelishi, talabaning faoliyatini har tomonlama baholashni ta'minlashi metodlari berilgan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье представлена методика использования интерактивных платформ в процессе самостоятельного обучения студентов. Также в контексте оценки самостоятельной работы студентов, особенно в онлайн-среде, выявляется выработка надежных и эффективных критериев оценки эффективности усилий студентов. Приведены методы, обеспечивающие соответствие этих критериев образовательным целям и результатам курса, обеспечивающие комплексную оценку деятельности обучающегося.

SUMMARY

This article presents a methodology for using interactive platforms in the process of independent learning for students. Also, in the context of assessing students' independent work, especially in the online environment, the development of reliable and effective criteria for assessing the effectiveness of students' efforts is revealed. Methods are presented to ensure compliance of these criteria with the educational goals and results of the course, providing a comprehensive assessment of the student's activities.